

Zagadnienia ograniczania popytu w polityce wobec alkoholu w Polsce w latach 1982–2005

Demand reduction in the alcohol policy in Poland from 1982 to 2005

Michał Bujalski

Instytut Psychiatrii i Neurologii, Zakład Badań nad Alkoholizmem i Toksykomaniami, Warszawa

Abstract – Introduction. The following analysis of alcohol demand reduction is based on several acts of legislation, including the Act on Upbringing in Sobriety and Counteracting Alcoholism, ministerial regulations and National Programmes for Prevention of Alcohol-Related Problems.

Discussion. Changes that took place during more than twenty years during which the Act was in force show a progressive abandonment of alcohol supply issues. Simultaneously, the regulations focused on alcohol demand and prevention gained importance. Political, social and economic processes had an impact upon the discourse on alcohol-related issues which, more specifically, were politicized in the 1980s, and focused on market economy in the 1990s.

In the 1990s regulations of alcohol demand became a suitable field for actions of public health institutions, as it did not restrain the market with alcohol supply limitations. The founding of the State Agency for Prevention of Alcohol Related Problems highlighted alcohol prevention questions. In the first years of 2000 alcohol policy faced further challenges: regulations of alcohol promotion and advertisement were cut back and the alcohol industry demanded even more freedom for action from the state. At the same time alcohol prevention among youth figured high on the agenda and the moral connotations of drinking persisted.

Key words: legislation, alcohol policy, alcohol demand, alcohol demand reduction, prevention, public health, alcohol industry, alcohol promotion and advertisement

Streszczenie – Wprowadzenie. Przedstawiona poniżej analiza zagadnień z zakresu ograniczania popytu na alkohol objęła szereg aktów legislacyjnych z zakresu polityki wobec alkoholu w Polsce: ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, rozporządzenia ministerialne oraz narodowe programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Omówienie. Zmiany, które miały miejsce w ciągu ponad dwudziestu lat obowiązywania ustawy, wskazują na proces stopniowego odchodzenia od rozwiązań kontroli podaży ku zagadnieniom regulacji popytu na alkohol. Jednocześnie wpływ procesów politycznych, ekonomicznych i społecznych zaznaczał się w upolityczeniu kwestii alkoholowej w latach osiemdziesiątych, a następnie w jej urynkowieniu w latach dziewięćdziesiątych.

W latach dziewięćdziesiątych ograniczanie popytu na alkohol oraz profilaktyka stały się dla instytucji zdrowia publicznego obszarami działania, gdzie nie krępując instytucji rynkowych regulacjami podaży, możliwe było prowadzenie polityki wobec alkoholu. Podkreśleniem wagi tego rozwiązania było powstanie Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Praca powstała w ramach tematu statutowego nr 501-002-09025.